senzer

Senzer

Postbus 272
5700 AG Helmond

t. 0492 58 24 44

Dhr JP van den Wittenboer
Kastanje 28
5731 NK MIERLO

Datum	12 februari 2019	Contactpersoon	Planbureau
Ons kenmerk		Telefoonnummer	[redacted]
Uw kenmerk		E-mail	
Referentie	Cliëntnr: [redacted]	Locatie	Churchilllaan 109, Helmond

Onderwerp Afspraak inplannen

Geachte heer van den Wittenboer,

U heeft talenten en kwaliteiten. Daar zijn wij van overtuigd. Wij willen graag weten wat deze precies zijn. Zo kunnen wij u helpen om aan uw toekomst te werken.

Daarom willen wij u graag uitnodigen voor een persoonlijk gesprek met een van onze Participatiecoaches. Wilt u zo vriendelijk zijn om binnen 5 werkdagen na dagtekening telefonisch contact op te nemen met ons planbureau? Het planbureau is te bereiken tussen 8.30 en 16.00 uur via het algemene telefoonnummer. Wij willen een afspraak met u plannen om zo samen te kijken naar úw mogelijkheden, kansen en talenten richting werk of maatschappelijke deelname. Het gesprek zal uiterlijk 1,5 uur duren.

Mocht u vooraf vragen hebben, dan kunt u ons bellen op telefoonnummer [redacted]

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

Arbeidsplicht: artikel 9 Participatiewet
Inlichtingenplicht: artikel 17 lid 2 Participatiewet;
Afstemming: artikel 18 lid 2 Participatiewet.

Met vriendelijke groet,
Namens Burgemeester en Wethouders van Gemeente Geldrop-Mierlo,

Drs. L.G.M. Walenberg
Algemeen directeur Senzer

Voor deze,

Planbureau

99990/99990

KvK: 17264964 BTW: NL0035.30.486.B03 IBAN: NL66RABO0127476849 www.senzer.nl

J.P. V.D.WITTENBOER

Kastanje 28
5731NK, Mierlo

Aan: SENZER
Drs.L.G.M. Walenberg (Algemeen directeur Senzer)

Postbus: 272
5700AG, HELMOND

Uw brief
Uw kenmerk
Mijn brief
Mijn kenmerk
Bijlage(n)
Tel
Onderwerp

12 februari 2019
Cliëntnr: [redacted]

Afspraak inplannen Participatiewet,(gesprek).

Mierlo, 14 februari 2019

Geachte directeur Senzer Walenberg,

"Voor wat, hoort wat"
(een beschrijving van de uitvoering van de tegenprestatie naar vermogen door gemeenten)

Op bladzijden 37 en 38 staat een lijst voorbeelden van werkzaamheden in het kader van tegenprestatie naar vermogen . Hieruit: **"opzetten en geven cursussen"** de enige optie,(dat waar ik sinds 1993 tot heden in ben betrokken met de stichting IFUD of Human Rights en Audio-Rarities.Op 16 maart 2012 heeft bij –toen nog onder de oude naam- "Werkplein regio Helmond" een rapportage Cliëntmeting plaatsgevonden. Ik had daar enige opmerkingen over die ik destijds kort heb samengevat in een brief met bijlagen. Namens het College van Burgemeester en Wethouders kreeg ik via het werkplein een brief met bevestiging, dd 31 mei 2012. U kunt dit terugzoeken in het persoonlijk dossier.Nadien heeft de stichting IFUD of Human Rights waar ik de voorzitter van ben,in opdracht van de stichting stukken

Betreft Verkennende studie Tegenprestatie WWB

Jaar: 2013
“Voor wat, hoort wat”
(een beschrijving van de uitvoering van de tegenprestatie naar vermogen door gemeenten)

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
wvwï.inspectieszw.nl
Contactpersoon
dhr. drs. R.C. Smits
T 070 333 51 96 RSmitsgiminszw.nl
Datum
Betreft Verkennende studie Tegenprestatie WWB

Onze referentie
2013-0000133613
Bijlagen
Verkennende studie

(vervolg)

laten betekenen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door van der Velde van Hal & Peers, dd, 9 maart 2016,dossiernummer: L3600573.In het deurwaarder exploot een schriftelijke bevestiging door de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Commissie V&J aan IFUD of Human Rights,datum 16 september 2014,kenmerk: 2014Z14890/2014D30693, het betreft hier de ontvangstbevestiging door V&J van een brief met bijlage(n) data DvD-rom. Op deze DvD-rom (die ook bij de Nederlandse Staat bekend is) terug te vinden de brief van werkplein over rapportage Cliëntmeting, de brief namen B&W door werkplein en mijn brief met aanvullende informatie.Ik zal een kopie van de brief V&J, werkplein en die van mij in de bijlagen doen voor u in deze informatie. Dat hoef ik in principe niet. In Uw laatste brief van 12 februari 2019 “inlichtingenplicht: artikel 17 lid 2 participatie wet” hieruit zou men kunnen denken dat ik u onvoldoende informeer,en anders “pas op want… we stoppen uw uitkering”. Wanneer u de stukken niet meer in uw dossier kunt terugherleiden, dan kunt u met deze brief de informatie opvragen via de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en vervolgens kan V&J u afdrukken van stukken op de data DvD-rom toezenden.Het zit juridisch zo –ik leg u het kort uit- daar waar in het deurwaarder exploot “uitdrukkelijk naar de inhoud van de stukken is verwezen, is de Nederlandse Staat uitdrukkelijk inhoudelijk bekend geacht juridisch gezien,ook al heeft niet iedereen de stukken gelezen,dan blijft de staat verantwoordelijk Haar ambtenaren apparaat in te lichten, in die mate wat nodig is naar opleiding en functie. Er zijn ook enige notariële akten in de betekening van de deurwaarder.Deze staan ook op de DvD-rom. Deze akten hebben thans een status dat deze niet betwist

zijn door de staat,en ook niet meer voor betwisting door de staat kunnen worden aanhangig worden gemaakt met een procedure. Wat dus in de akten staat staat er letterlijk, en de stukken die in de aanhechtingen van de akten zitten, behoren ook daadwerkelijk bij deze akten. In een zaak bij de Hoge Raad der Nederlanden die thans aanhangig is onder zaaknummer: /INK-PG-Z/2019/4342 (zie kopie Hoge Raad van de ontvangsbevestiging en registratie in de bijlagen deze brief). De zaak gaat over de vraag of de stichting als rechtspersoon mag rekenen op een toevoeging van een advocaat door de nederlandse staat,daarover is ook jurisprudentie te vinden online bij het Europees Hof van Justitie,(ARREST VAN 22. 12. 2010 — ZAAK C-279/09 ARREST VAN HET HOF 22 december 2010
In zaak: C-279/09, betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 234 EG, in gediend door het Kammergericht (Duitsland) bij beslissing van 30 juni 2009, ingekomen bij het Hof op 22 juli 2009, in de procedure DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH Bundesrepublik tegen Deutschland.

Het kijken naar de mogelijkheden voor J.P. van den Wittenboer geeft geen nieuwe inzichten naar mogelijkheden als die welke bekend waren. De kansen op de arbeidsmarkt zijn “Nihil” voor de Heer van den Wittenboer omdat de leeftijd 60 jaar –in 2015- een barriére vormt,(Verkennende studie Tegenprestatie WWB,2013) bepaalde onbeloonde maatschappelijk nuttige activiteiten te verrichten zoals dat in de Wet Werk en Bijstand is opgenomen”Voor wat,hoort wat” Het opzetten en geven cursussen,(brief aan Burgemeester van Geldrop-Mierlo, dd 17 september 2015 door IFUD of Human Rights, met schriftelijke reactie namens de burgemeester B.H.M. Link, op dd,1 oktober 2015 daarna, kenmerk: nr. 2015.15974 / 2015.169 79.

Ik ben best bereidwillig om een persoonlijk bezoek op afspraak te brengen,maar het zal geen nieuwe punten opleveren. Ik ben ook best bereid om vooraf telefonisch contact met u op te nemen over een afspraak.

Vooraf aan een eventuele afspraak –of u moet verder afzien van een afspraak- stuur ik u een afschrift met de bijlagen en tevens naar de burgemeester van Geldrop-Mierlo, B.H.M. Link.

(bereid tot inzet onderwerpen anti-racisme en discriminatie, holocaust en mensenrechten) bespreekbaar,

Met vriendelijke groet,
J.P. van den Wittenboer

i.a.a. Burgemeester Geldrop-Mierlo

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Mevrouw drs. J. Klijnsma
Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV 'S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
www.inspectieszw.nl

Contactpersoon
dhr. drs. R.C. Smits
T 070 333 51 96
RSmits@minszw.nl

Onze referentie
2013-0000133613

Bijlagen
Verkennende studie

Datum
Betreft Verkennende studie Tegenprestatie WWB

Geachte mevrouw Klijnsma,

Hierbij ontvangt u de verkennende studie over de Tegenprestatie WWB, met de titel "Voor wat hoort wat" van de Inspectie SZW.

De verkennende studie bevat de feitelijke uitkomsten en de conclusies op grond van het onderzoek dat de inspectie de afgelopen periode heeft uitgevoerd. De verkennende studie is, gelet op het verkennende karakter, niet oordelend van aard.

Indien u besluit de verkennende studie door te zenden aan de Eerste en Tweede Kamer, stel ik het vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid op prijs wanneer u uw reactie op de verkennende studie tijdig – voordat u de rapportage doorstuurt – aan directie W&I kenbaar maakt.

Hoogachtend,

mr. J.A. van den Bos
Inspecteur-Generaal SZW

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Voor wat, hoort wat

Een beschrijving van de uitvoering van de tegenprestatie naar vermogen door gemeenten

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Voor wat hoort wat

Een beschrijving van de uitvoering van de tegenprestatie naar vermogen door gemeenten

Colofon

Programma	Programma B
Projectnaam	Tegenprestatie WWB
Versie	19 september 2013

Voorwoord

De tegenprestatie naar vermogen kan rekenen op de belangstelling van alle betrokken partijen en uitvoerders. Het instrument is de meest concrete uiting van het uitgangspunt van wederkerigheid zoals dat in de Wet Werk en Bijstand is opgenomen. Het is aan de individuele gemeenten om het wettelijk kader van de tegenprestatie nader in te vullen. In de wijze waarop zij het instrument in de praktijk vormgeven en uitvoeren zijn verschillende lokale varianten denkbaar. Op verzoek van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de Inspectie SZW deze gemeentelijke uitvoeringspraktijk onderzocht en in deze rapportage beschreven.

Mr. J.A. van den Bos
Inspecteur-generaal
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inhoud

1 Samenvatting en conclusies

Per 1 januari 2012 is er in de WWB een mogelijkheid opgenomen voor gemeenten om aan de WWB uitkeringsgerechtigden verplicht een tegenprestatie op te leggen. De tegenprestatie biedt gemeenten de mogelijkheid aan WWB'ers de verplichting op te leggen om naar vermogen bepaalde onbeloonde maatschappelijk nuttige activiteiten te verrichten. De plicht tot het leveren van een tegenprestatie staat in principe los van de arbeids- en re-integratieplicht.

De tegenprestatie is niet bedoeld als re-integratie-instrument. De tegenprestatie mag de re-integratie en het accepteren van werk niet in de weg staan en de werkzaamheden die ingezet worden moeten in omvang en tijd beperkt zijn. Verder moeten de opgelegde werkzaamheden afgestemd worden op de fysieke en psychische omstandigheden van de WWB'er en niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft op verzoek van de Tweede Kamer de Inspectie in juni 2013 verzocht een onderzoek uit te voeren naar de wijze waarop gemeenten in de praktijk omgaan met de tegenprestatie. Dit onderzoek beschrijft hoe de gemeenten beleidsmatig en operationeel omgaan met invulling geven aan de wettelijke mogelijkheid een tegenprestatie aan WWB'ers op te leggen. Gezien het beschrijvende karakter van het onderzoek zijn normatieve uitspraken in deze rapportage niet aan de orde. De Inspectie spreekt geen oordeel uit over aangetroffen uitvoeringsmodellen.

1.1 Vraagstelling en methode

De centrale vraag van deze beschrijvende rapportage luidt:

Hoe wordt de tegenprestatie door gemeenten vorm gegeven in beleid en uitvoering?

De Inspectie heeft op basis van diverse bronnen een lijst gemaakt van 103 gemeenten en samenwerkingsverbanden waarvan het vermoeden bestond dat zij de tegenprestatie uitvoeren. Samen voeren deze organisaties de WWB uit voor in totaal 148 gemeenten. De Inspectie heeft de gemeenten op deze lijst telefonisch benaderd om dit vermoeden te verifiëren.

In totaliteit hebben 78 gemeenten, waarvan 24 gemeenten tot een samenwerkingsverband behoren, aangegeven de tegenprestatie uit te voeren of hiermee bezig te zijn. Van deze 78 voeren 35 gemeenten het beleid ook daadwerkelijk uit.

Het onderzoek richt zich op de gemeenten die zelf hebben aangegeven de tegenprestatie uit te voeren. Deze verkennende studie bevat een feitelijke beschrijving van de wijze waarop die gemeenten de tegenprestatie in de praktijk vorm geven of gaan geven. De Inspectie heeft gestreefd naar een volledig beeld van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren en/of beleid daarvoor aan het ontwikkelen zijn.

1.2 Vormgeving tegenprestatie

De tegenprestatie wordt vormgegeven in het gemeentelijk beleid. Gemeenten maken bijvoorbeeld keuzes met betrekking tot de manier waarop zij het instrument

inpassen in hun beleid, de aard van de activiteiten, de duur en omvang van de tegenprestatie.

Tegenprestatie als instrument
Gemeenten bouwen bij het beleid ten aanzien van tegenprestatie veelal voort op wat er al was en voegen het in in de staande gemeentelijke praktijk. Gemeenten die de tegenprestatie wel als 'nieuw' instrument beschouwen zijn vaak nog in de beleidsvoorbereidende en/of pilotfase met het instrument bezig.

Doel en vormgeving van de tegenprestatie
Als primair doel voor de tegenprestatie noemt ongeveer de helft van de gemeenten "iets terug doen voor de uitkering". De andere helft geeft aan dat het primaire doel van de tegenprestatie activering is. Voor ongeveer een derde deel van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren is 'klanten iets terug laten doen voor de uitkering' in het geheel geen doelstelling.

De meeste gemeenten die al bezig zijn de tegenprestatie uit te voeren geven aan dat de tegenprestatie is ingebed in het algemene re-integratie- en participatiebeleid en daarmee bijdraagt aan het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt. Soms is het beleid met betrekking tot de tegenprestatie opgenomen in algemeen gemeentelijk beleid ten aanzien van wederkerigheid of maatschappelijke participatie. Veel gemeenten die aangeven dat de tegenprestatie geen relatie heeft met het re-integratie- en participatiebeleid hebben het beleid nog niet in uitvoering.

De gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren, geven in meerderheid aan dat het instrument ook wordt ingezet om burgers te ontmoedigen een uitkering aan te vragen. Gemeenten kiezen hiervoor als zij het vermoeden hebben dat deze de uitkering eigenlijk niet nodig heeft, of als onderdeel van een beleid om de instroom te verkleinen. De helft van de gemeenten die aangeven de tegenprestatie hiervoor te gebruiken, stelt dat dit regelmatig voorkomt. De gemeenten die nog geen uitvoering geven aan de tegenprestatie of daarvoor beleid aan het ontwikkelen zijn, geven in meerderheid aan de tegenprestatie niet als ontmoediging te willen inzetten.

De doelgroep voor de tegenprestatie
De meeste gemeenten onderscheiden geen bijzondere doelgroepen bij het inzetten van de tegenprestatie. De tegenprestatie richt zich bij deze gemeenten op iedereen in de WWB, of op de volledige nieuwe instroom in de WWB. In de selectie van individuele klanten voor de tegenprestatie door de casemanager wordt de tegenprestatie vooral ingezet voor WWB'ers die wat lager staan op de participatieladder. Klanten die hoger staan moeten zich bezighouden met re-integratie. Uitgezonderd worden soms klanten die in een re-integratie- of participatietraject zitten, klanten die bijna 65 jaar oud zijn of klanten met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt die al dan niet al (in deeltijd) werken.

Overwegingen om de tegenprestatie uit te gaan voeren
Veel gemeenten staan positief tegenover het uitgangspunt van de tegenprestatie WWB'ers te vragen "iets terug doen voor de uitkering". Gemeenten willen met de tegenprestatie:

- voorbereid zijn op de uitkomst van de discussies met betrekking tot het verplicht stellen van de tegenprestatie;
- hun beleidsuitgangspunt dat iedereen maatschappelijk actief moet zijn versterken
- de drempel voor toegang tot de WWB verhogen door WWB'ers te verplichten een tegenprestatie naar vermogen uit te voeren.

De meest genoemde belemmeringen
Desgevraagd noemen gemeenten een aantal belemmeringen bij het vormgeven van het instrument tegenprestatie. De meest genoemde zijn:

- het is lastig om (voldoende) activiteiten te vinden. Daarbij komt dat zij het bedenken van andere activiteiten zonder verdringing van andere vrijwilligers of werkenden als complex ervaren;
- er is binnen de gemeente al een participatieplicht dan wel staat het uitgangspunt dat iedereen actief moet zijn al centraal in het beleid. De tegenprestatie voegt daaraan weinig toe. Door het verplichtend karakter heeft de tegenprestatie bovendien een negatieve insteek richting de klant ;
- de organisatie en begeleiding van cliënten kosten geld en mag niet uit het participatiebudget worden betaald.

Gemeenten die de tegenprestatie al uitvoeren noemen minder belemmeringen dan gemeenten die het beleid nog aan het voorbereiden zijn of een pilot uitvoeren.

1.3 De uitvoering van de tegenprestatie in de praktijk

Bij de uitvoering van de tegenprestatie organiseert de gemeente de activiteiten zelf of verwijst klanten door naar een vrijwilligerscentrale, communiceert aan klanten wat er van hen verwacht wordt en speelt, vaak bij de casemanager, de vraag wat voor activiteiten voor welke klanten geschikt zijn.

Aard van de activiteiten
Gemeenten die de tegenprestatie al uitvoeren, verbinden die vaak aan activiteiten die binnen de gemeente al bestaan. Veel werkzaamheden die bijvoorbeeld worden uitgevoerd in het kader van sociale activering zijn namelijk ook maatschappelijk nuttig en daarmee goed inzetbaar voor tegenprestatie. Ook leggen gemeenten regelmatig een link naar het re-integratie en participatiebeleid.

Veel gemeenten kiezen ervoor vrijwilligersactiviteiten bij maatschappelijke organisaties als tegenprestatie in te zetten. Ook komt het regelmatig voor dat schoonmaak en/of onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte worden gebruikt of wordt er een link gemaakt tussen de tegenprestatie en het organiseren van maatschappelijke ondersteuning. Een deel van de gemeenten legt als tegenprestatie werk op dat in het kader van een werkervaringsplaats wordt uitgevoerd bij private werkgevers.

Aantallen opgelegde tegenprestaties en duur
De 78 gemeenten die bezig zijn met de tegenprestatie geven aan in 2012 en in het eerste halfjaar van 2013 respectievelijk 3.422 en 3.222 tegenprestaties aan WWB'ers te hebben opgelegd. Bij ongeveer de helft van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren is de gemiddelde duur korter dan een halfjaar. Ongeveer de helft van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoert heeft een maximum gesteld aan de duur van de tegenprestatie. In gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren, besteedt de klant hieraan gemiddeld 16 uur per week. Maar de variatie in de gevraagde tijd is groot.

Een aantal gemeenten geeft aan dat de duur afhankelijk is van de individuele situatie, of dat de tegenprestatie duurt tot het einde van de uitkering. De gemeenten waar de tegenprestatie langer dan een half jaar duurt, zijn in meerderheid gemeenten die met de tegenprestatie participatiedoelen nastreven.

Het organiseren van de activiteiten in de tegenprestatie
Activiteiten worden voornamelijk verkregen door contacten met de welzijnsinstellingen en de maatschappelijke organisaties. Ook spelen vrijwilligerscentrales een belangrijke rol. In de meeste gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren heeft de WWB'er invloed op de keuze van de activiteiten die hij of zij in het kader van de tegenprestatie opgelegd krijgt. Enkele gemeenten organiseren zelf werkzaamheden.

Sommige gemeenten vinden het moeilijk aan werkzaamheden te komen die zij specifiek kunnen inzetten voor tegenprestatie. Vaak wordt aan klanten gevraagd activiteiten te zoeken. Ook proberen zij aan te sluiten bij de interesses van de klant en kunnen zij zelf een voorstel doen of kiezen uit een activiteitenlijst. Een gering aantal gemeenten bepaalt zelf welke werkzaamheden worden opgelegd.

Tegenprestatie 'naar vermogen'
In alle gemeenten kijken de casemanagers naar de fysieke en psychische vermogens van de WWB'er, in de meeste gemeenten houdt de casemanager ook rekening met praktische omstandigheden zoals reistijd of beschikbaarheid van kinderopvang, en of de WWB'er mantelzorg verleent.

Handhaving bij de tegenprestatie
Alle gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren, geven aan sancties te hanteren als een WWB'er niet meewerkt. Een grote minderheid van de gemeenten geeft aan (nog) geen sancties te hebben toegepast.

Hoe staat de klant tegenover de tegenprestatie?
Veel gemeenten stellen dat WWB'ers (al dan niet na verloop van tijd) positief staan tegenover de tegenprestatie. Gemeenten geven aan, dat zij veelal aansluiten bij de wensen van WWB'ers of alleen werken op basis van vrijwilligheid. WWB'ers kunnen ook eerst sceptisch zijn, maar als zij daadwerkelijk aan de slag zijn positief worden.

Conclusie
Dit onderzoek beschrijft hoe gemeenten de wettelijke mogelijkheid een tegenprestatie aan WWB'ers op te leggen beleidsmatig en operationeel in de praktijk brengen. De Inspectie heeft gestreefd naar een volledig beeld van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren en/of beleid daarvoor aan het maken zijn. De Inspectie heeft contact opgenomen met de uitvoeringsorganisaties van 148 gemeenten. Daarbij zijn 78 gemeenten aangetroffen die aangeven met de tegenprestatie bezig te zijn. 32 van deze 78 gemeenten voeren de tegenprestatie ook concreet bij hun klanten uit. De Inspectie concludeert dat de wettelijke tegenprestatie vooralsnog niet tot grote wijzigingen in de klantbenadering van gemeenten heeft geleid.

Als een gemeente de tegenprestatie uitvoert is dat vaak door een verbinding te maken met staande praktijken binnen het gemeentelijk beleid en de tegenprestatie te gebruiken binnen hun re-integratie en participatiebeleid. Voor deze gemeenten is het primaire doel van de tegenprestatie niet de klant iets terug te laten doen voor zijn uitkering, maar het activeren van de WWB'er. Ook komen bij deze gemeenten handhaving en instroombeperking voor als doel voor de tegenprestatie.

Gemeenten die aangeven dat de tegenprestatie wel een verandering van hun klantbenadering met zich mee brengt blijven dichterbij het wettelijke doel van het instrument, de WWB'er iets terug te laten doen voor zijn uitkering. Veel van deze gemeenten voeren de tegenprestatie evenwel nog niet uit omdat zij nog bezig zijn met de beleidsontwikkeling.

Belemmeringen bij het invoeren van de tegenprestatie zijn vooral het beschikbaar krijgen van voldoende plaatsen voor cliënten en de uitvoeringskosten. De activiteiten waaruit de tegenprestatie bestaat variëren sterk in aard en omvang. Gemeenten geven aan het moeilijk te vinden activiteiten te vinden die niet leiden tot verdringing van betaalde arbeid of vrijwilligerswerk.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en achtergrond

Per 1 januari 2012 is er in de WWB een mogelijkheid opgenomen voor gemeenten om aan de WWB uitkeringsgerechtigden verplicht een tegenprestatie op te leggen. De Tegenprestatie naar Vermogen[1] biedt gemeenten de mogelijkheid aan WWB'ers de verplichting op te leggen om naar vermogen bepaalde onbeloonde maatschappelijk nuttige activiteiten te verrichten. De plicht tot het leveren van een tegenprestatie staat in principe los van de arbeids- en re-integratieplicht.

De tegenprestatie is niet bedoeld als re-integratie-instrument. De tegenprestatie mag de re-integratie en het accepteren van werk niet in de weg staan en de werkzaamheden die ingezet worden moeten in omvang en tijd beperkt zijn. Verder moeten de opgelegde werkzaamheden afgestemd worden op de fysieke en psychische omstandigheden van de WWB'er en niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft op verzoek van de Tweede Kamer de Inspectie in juni 2013 verzocht een onderzoek uit te voeren naar de wijze waarop gemeenten in de praktijk omgaan met de tegenprestatie. Dit onderzoek biedt een beeld hoe de gemeenten beleidsmatig en operationeel omgaan met de tegenprestatie en de plaats van het instrument in hun benadering van klanten. Gezien het beschrijvende karakter van het onderzoek zijn normatieve uitspraken in deze rapportage niet aan de orde. De Inspectie spreekt geen oordeel uit over aangetroffen uitvoeringsmodellen.

2.2 Wat heeft de Inspectie onderzocht

Het doel van het onderzoek is inzicht te bieden in het gemeentelijk beleid en uitvoering van de tegenprestatie. Het onderzoek is beschrijvend van aard. De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt:

Hoe wordt de tegenprestatie door gemeenten vorm gegeven in beleid en uitvoering?

De Inspectie heeft in het onderzoek gestreefd een integraal beeld te geven van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren. De selectie van gemeenten voor het onderzoek vond plaats in twee stappen. Ten eerste heeft de Inspectie een lijst opgesteld van 103 gemeenten en samenwerkingsverbanden waarvan het vermoeden bestond dat zij de tegenprestatie uitvoeren. Samen voeren deze organisaties de WWB uit voor in totaal 148 gemeenten.

De gemeenten op de lijst zijn door de Inspectie geselecteerd op basis van bronnen bij Divosa, het CBS, gemeentelijke websites en door betrokken gemeenten te vragen of zij andere gemeenten kennen waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd. Gemeenten die aangaven de tegenprestatie niet uit te voeren zijn niet in het onderzoek betrokken. Gemeenten op de lijst zijn door de Inspectie telefonisch benaderd

[1] artikel 9 lid 1 sub c WWB: De belanghebbende van 18 jaar of ouder doch jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd is, vanaf de dag van melding als bedoeld in artikel 44, tweede lid, verplicht naar vermogen door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.

om na te gaan of zij inderdaad een tegenprestatie uitvoeren of beleid hebben of maken. Waar gemeenten in een samenwerkingsverband opereren, bijvoorbeeld in een intergemeentelijke sociale dienst, is voor alle gemeenten in het samenwerkingsverband nagegaan of zij tegenprestatie uitvoeren. Gemeenten die aangaven de tegenprestatie niet uit te voeren zijn verder niet in het onderzoek betrokken.

Omdat vooralsnog betrouwbare landelijke informatie over het uitvoeren van de tegenprestatie ontbreekt heeft de Inspectie geprobeerd om een integraal beeld te geven van alle gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren. De gehanteerde selectieprocedure was erop gericht om dit zo compleet mogelijk in beeld te krijgen. Het is evenwel niet uit te sluiten dat onder de gemeenten die niet benaderd zijn, gemeenten zijn die de tegenprestatie toch uitvoeren.

De uitspraken in het onderzoek gelden zondermeer voor de benaderde populatie van 148 gemeenten en bij benadering voor alle gemeenten in Nederland. Bij gemeenten die de tegenprestatie in beleid voorbereiden, een pilot uitvoeren of al tot volledige uitvoering van hun beleid ten aanzien van de tegenprestatie zijn overgegaan, zijn gestructureerde interviews gehouden met beleidsmedewerkers en casemanagers. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode medio juli 2013 tot eind augustus 2013. Voor een uitgebreide methodologische verantwoording van het onderzoek wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Leeswijzer

Per hoofdstuk beschrijft de Inspectie hoe door in het onderzoek betrokken gemeenten wordt omgegaan met de tegenprestatie. Om de verhoudingen tussen percentages te duiden zijn in de tekst termen gebruikt die een bepaalde bandbreedte aan percentages aangeven. Deze zijn:

- enkele <10%
- een minderheid: 10-25%
- een grote minderheid: 25-45%
- ongeveer de helft: 45-55%
- een meerderheid: 55-75%
- de meeste: 75-90%
- (vrijwel) alle: >90%

Om de bevindingen te illustreren heeft de Inspectie hier en daar uitspraken van respondenten opgenomen. Deze citaten zijn omkaderd.

Hoofdstuk 2 start met de aanleiding en wijze van uitvoering van het onderzoek naar de tegenprestatie. Hoofdstuk 3 biedt inzicht in het gemeentelijk beleid rondom de tegenprestatie. Ingegaan wordt op de vraag hoever gemeenten zijn met de tegenprestatie, de plaats van de tegenprestatie in de dienstverlening van de gemeente, de doelen en doelgroepen van de tegenprestatie, kansen en belemmeringen, de wijze van handhaving en de verwachte effecten van de tegenprestatie.

In hoofdstuk 4 schetst de Inspectie de uitvoering van de tegenprestatie in de praktijk. Daarbij komen de omvang en duur van de tegenprestatie, de wijze van selectie van WWB'ers en activiteiten voor de tegenprestatie, de manier van communiceren en de begeleiding van de WWB'ers aan de orde.

3 Vormgeving van de tegenprestatie

3.1 Inleiding

Van de onderzochte gemeenten zijn er 35 die aangeven uitvoering te geven aan de tegenprestatie en 43 gemeenten die hiervoor beleid aan het ontwikkelen zijn en/of een pilot hebben of hebben gehad. Gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren hebben in de meeste gevallen het beleid dat hieraan ten grondslag ligt op enigerlei wijze vastgelegd in een beleidsnotitie,een raadsbesluit of er ligt een verordening aan ten grondslag of er zijn uitvoeringsregels of een werkinstructie. Onder gemeenten die (nog) geen concrete uitvoering geven aan de tegenprestatie is een grote minderheid die hun beleid (nog) niet heeft vastgelegd in een verordening of een besluit.

3.2 Overwegingen bij het invoeren van de tegenprestatie

De meeste gemeenten geven aan dat het invoeren van de tegenprestatie onder meer is ingegeven door de politieke wens om klanten iets terug te laten doen voor de uitkering. Daarnaast is het vooruitzicht dat de tegenprestatie wellicht een verplichting voor gemeenten gaat worden een overweging voor een aantal gemeenten. Veel gemeenten zijn van mening dat iedereen maatschappelijk actief moet zijn en dat de tegenprestatie daar aan kan bijdragen.

"Voor het deel van deze groep dat nog niet in staat is om betaald werk te vinden, maar in feite wel in staat is om te werken, regisseert de gemeente de ontwikkeling van maatschappelijke banen. Hiermee leveren klanten een tegenprestatie voor de uitkering en daarmee een bijdrage aan de samenleving en doen werkritme op."

"Doordat je mensen in beweging zet, kunnen mensen soms stappen zetten die je voorheen niet had verwacht. Klanten kunnen klimmen op de participatieladder."

Een aantal gemeenten stelt dat de tegenprestatie goed past in de bestaande praktijk van maatschappelijke activering. Zij menen daarmee dat zij de tegenprestatie al uitvoerden en hoeven naar hun beleving niets nieuws te organiseren. Andere gemeenten geven weer aan dat de bestaande praktijk de behoefte aan en daarom de invoering van de tegenprestatie overbodig maakt of dat het verplichtende karakter van de tegenprestatie niet past bij hun benadering van klanten.

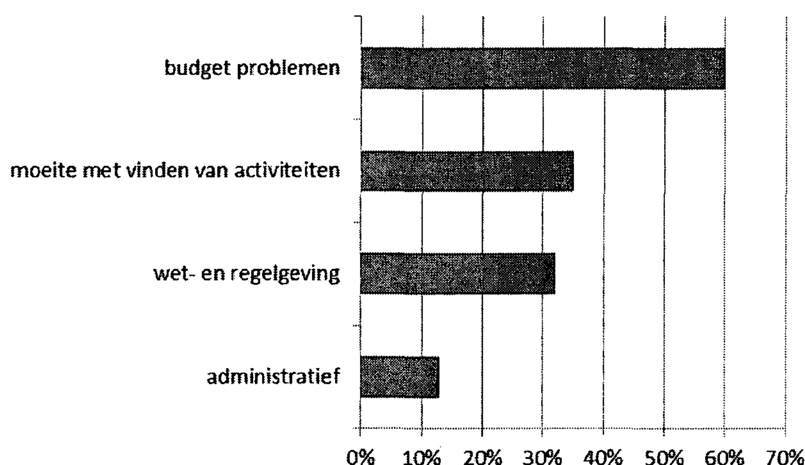
Verreweg de meeste gemeenten vinden dat de tegenprestatie extra werk en organisatie met zich meebrengt, zoals het vinden van activiteiten en de organisatie van begeleiding. Vrijwel alle gemeenten die nog geen uitvoering geven aan de tegenprestatie verwachten dat de inzet van de tegenprestatie zal leiden tot hogere kosten. Van de gemeenten die de tegenprestatie al wel uitvoeren geeft ruim de helft aan dat dit leidt tot hogere kosten , ruim een derde van deze gemeenten stelt dat de uitvoering van de tegenprestatie niet leidt tot hogere kosten.

"De stelling is dat de tegenprestatie kosteloos zou moeten zijn. De kosten mogen niet worden betaald uit het participatiebudget. Waar betaal je dan de begeleiding van deze mensen uit? Als je mensen wilt laten sneeuwruimen, waar betaal je de sneeuwschuivers van?"

Ongeveer de helft van de gemeenten zegt de kosten te (zullen) financieren uit het participatiebudget. Minder dan een derde van de gemeenten geeft aan daar andere bronnen voor aan te wenden. Ongeveer een vijfde van de gemeenten noemt een combinatie van bronnen.

Gemeenten verschillen van mening over de vraag of de kosten van de tegenprestatie betaald mogen worden uit het participatiebudget. Meerdere gemeenten zijn van mening dat de tegenprestatie geen re-integratiedoelstelling mag hebben en daarom niet mag worden betaald uit dit budget. Andere gemeenten geven aan dat het re-integratiedoel weliswaar niet centraal moet staan bij de tegenprestatie, maar dat de activiteiten altijd bijdragen aan de participatie van de klant en dus wel uit dit budget betaald kunnen worden

Figuur 3.1: Belemmeringen bij het invoeren van de tegenprestatie

Het interpreteren van wet- en regelgeving en het toenemen van administratieve lasten worden vaker als belemmering genoemd door gemeenten die geen uitvoering geven aan de tegenprestatie. Meerdere gemeenten zien geen enkele belemmering in de uitvoering van de tegenprestatie. Dit zijn (vrijwel) uitsluitend de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren en 'de klant iets terug laten doen' niet als primair doel voor de tegenprestatie hebben benoemd.

Ongeveer een derde van alle gemeenten noemt het vinden van maatschappelijk nuttige activiteiten als belemmering. In het vrijwilligerswerk is slechts (beperkt) ruimte om mensen te plaatsen. Het bedenken van andere activiteiten zonder verdringing van andere vrijwilligers of werkenden tot gevolg wordt door deze gemeenten als complex ervaren.

3.3 Het doel van de tegenprestatie

Ongeveer de helft van de gemeenten benoemt als primair doel van tegenprestatie 'iets terugdoen voor de uitkering'. Gemeenten die de tegenprestatie al uitvoeren noemen minder vaak (minder dan een derde) 'iets terug doen voor de uitkering' als primair doel. Een deel van de gemeenten noemt 'klanten iets terug laten doen voor hun uitkering' als een bijkomende doelstelling.

Figuur 3.2: Het primaire doel van de tegenprestatie

Voor ongeveer een derde deel van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren is 'klanten iets terug laten doen voor de uitkering' in het geheel geen doelstelling. Bij gemeenten die de tegenprestatie nog niet uitvoeren, maar wel beleid maken betreft dit een minderheid. De gemeenten die de tegenprestatie verbinden aan hun staande beleid en doelstellingen zijn sneller tot uitvoering overgegaan. Gemeenten die 'iets terugdoen voor de uitkering' niet als primair doel hebben, noemen met name *bevordering van de uitstroom*, *preventie van instroom* of *werknemers vaardigheden laten opdoen of behouden* als primair doel van de tegenprestatie.

3.4 De tegenprestatie in het re-integratie en participatiebeleid

Het onderzoek toont aan dat gemeenten geen scherp onderscheid maken tussen de tegenprestatie enerzijds en re-integratie en participatie anderzijds. Zoals gezegd is de doelstelling "iets terug doen voor de uitkering" meestal niet de primaire doelstelling en streven gemeenten zonder uitzondering met de tegenprestatie ook andere doelstellingen na, in het bijzonder activering van de WWB'er.

> "We zijn ook niet voor die vrijheid blijheid. Anders lijkt het een beetje alsof je er van alles naast mag doen en er staat geen sanctie tegenover. Dus we hebben alles in een re-integratietraject. Dan heb je een titel. Dan verplichtingen nakomen, afspraken nakomen. Dan kun je alles volgen."

De meeste gemeenten geven aan dat de tegenprestatie onderdeel is van het re-integratie en participatiebeleid, complementair aan de re-integratie- en participatie-instrumenten. Het primaire doel van de tegenprestatie is dan het verbeteren van de participatiepositie van de WWB'er. Sommige gemeenten geven aan dat het eigenlijk een vorm van sociale activering is met als enig verschil dat de tegenprestatie niet uit het participatiebudget mag worden betaald.

> " Tegenprestatie is niet iets nieuws. Het uitgangspunt was altijd al dat iedereen iets terug doet en actief participeert in de samenleving"

Ongeveer de helft van de gemeenten plaatst de tegenprestatie onder de algemene participatiedoelstelling dat iedereen actief moet zijn. Klantmanagers van vijf gemeenten geven aan dat het verschil tussen tegenprestatie en re-integratie/participatie puur zit in de financiering. Bij de tegenprestatie draagt de inlener de kosten voor de begeleiding, bij een re-integratietraject vergoedt de gemeente deze kosten.

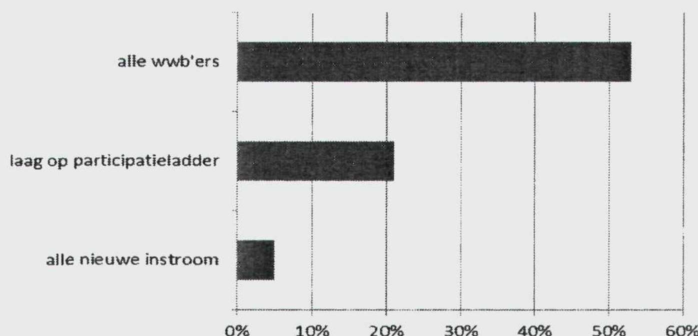
"De tegenprestatie maakt het mogelijk de bijstandsgerechtigde in te zetten voor maatschappelijk nuttige werkzaamheden, zonder dat dit onderdeel is van het re-integratietraject. Met de tegenprestatie is er een extra mogelijkheid gecreëerd om mensen actief te laten deelnemen aan de maatschappij."

Gemeenten kunnen de tegenprestatie moeilijk los zien van het re-integratie- en participatiebeleid. Veelal is het uitgangspunt toch activeren, c.q. om mensen actief te laten deelnemen aan de maatschappij terwijl de tegenprestatie puur gericht is op wederkerigheid, iets terug doen voor de uitkering.

3.5 De doelgroep voor de tegenprestatie

Ongeveer de helft van de gemeenten geeft aan dat de tegenprestatie in principe voor alle WWB'ers ingezet wordt of zal worden. Een minderheid van de gemeenten richt zich op WWB'ers op de lagere treden van de participatieladder, degenen die op de hogere treden staan, moeten zich met re-integratie bezighouden. Sommige gemeenten geven aan dat de doelgroep bestaat uit klanten die nog niet in staat zijn om betaald werk te vinden maar feitelijk wel in staat zijn om te werken. Sommige gemeenten richten zich op de nieuwe instroom of op het zittend bestand. Een aantal daarvan richt zich daarbij specifiek op instroom jongeren of op het zittend bestand jongeren.

Figuur 3.3: Doelgroep voor de tegenprestatie

De meeste gemeenten hanteren uitzonderingsgronden voor het opleggen van de tegenprestatie. Daarbij gaat het met name om klanten met ontheffing psychosociale, problematiek (psychische problemen, verslaving, dakloosheid), mantelzorgers en WWB'ers met een arbeidshandicap.

"Mensen die zelf dachten niet veel meer te kunnen, verrichten nu wel nuttige activiteiten.""We gaan het instrument niet inzetten bij een klant van wie we al weten, die kan helemaal niets. Het moet wel effect hebben."

Enkele gemeenten geven aan mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt uit te sluiten, enkele andere gemeenten sluiten juist mensen met een grote afstand uit. Een grote minderheid geeft aan op voorhand geen uitzonderingsgronden te hanteren, men spreekt liever van maatwerk. Gemeenten die het beleid voor de tegenprestatie uitvoeren geven vaker aan uitzonderingsgronden te hanteren dan gemeenten die de tegenprestatie nog niet uitvoeren.

"Als tegenprestatie verplicht zou worden, dan moet je het toch vooral zoeken in activiteiten die nu ook al voor een deel als vrijwilligerswerk plaatsvinden, maar dan zeer beperkt in omvang. De rijksoverheid zou dan wel een maximum omvang en duur moeten voorschrijven."

Zowel bij vrijwilligerswerk als bij tegenprestatie gaat het om maatschappelijk nuttige activiteiten. Het kenmerkende verschil tussen vrijwilligerswerk en tegenprestatie is het al dan niet verplichtende karakter en duur en omvang van de activiteiten.

3.6 De verplichte tegenprestatie en handhaving

Bij verreweg de meeste gemeenten is de tegenprestatie verplicht, voor een minderheid is deelname alleen verplicht voor specifieke doelgroepen (*bijvoorbeeld klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of nieuwe instroom*). Één gemeente geeft aan de tegenprestatie primair als handhavinginstrument in te zetten.

Bij ongeveer een kwart van de gemeenten is handhaving een bijkomend doel. Doel is dan ontmoediging van de potentiële WWB klant zodat hij mogelijk afziet van de uitkering. Enkele gemeenten stellen de deelname aan de tegenprestatie niet verplicht, dit zijn met name gemeenten die beleid ontwikkelen of een pilot hebben uitgevoerd.

"Momenteel is het nog 'verplicht vrijwillig', maar in de toekomst kan het ook als verplichting worden opgelegd."

De gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren, geven in meerderheid aan dat de tegenprestatie in voorkomende gevallen als ontmoediging wordt ingezet, de helft daarvan doet dit zelfs regelmatig. Dit zijn met name gemeenten die niet als primair doel hebben gesteld dat de klant iets terugdoet voor de uitkering. De gemeenten die nog geen uitvoering geven aan de tegenprestatie of beleid aan het ontwikkelen zijn, geven in meerderheid aan de tegenprestatie niet als ontmoediging te willen inzetten. Regelmatig geven deze gemeenten aan de tegenprestatie te hebben ingebed in het re-integratie- en participatiebeleid, waar binnen het re-integratie- en participatiebeleid al een verplichting om mee te werken aan de re-integratie of participatie geldt.

"Het is een combinatie van: Ze doen werk dat normaal niet gedaan wordt, we kijken wat nodig is om uit te stromen naar de reguliere arbeidsmarkt of wat de competenties zijn. Of ze zeggen: "Doei, dat doen we niet en stromen uit, dan is het een handhavinginstrument."

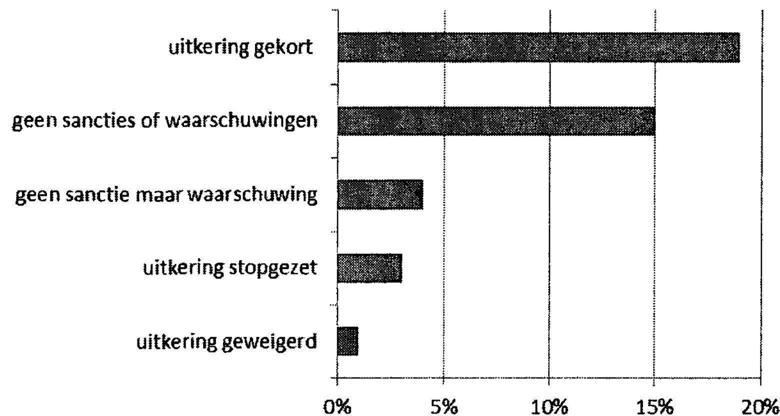
Alle gemeenten waar de tegenprestatie een verplichtend karakter voor de WWB'er heeft stellen sancties te hanteren. De meeste gemeenten hanteren hierbij het korten van de uitkering. Een minderheid geeft aan de uitkering in het uiterste geval te stoppen. Een enkele gemeente die een pilot uitvoert ten aanzien van de tegenprestatie geeft aan hierop niet te handhaven.

"Als mensen niet bereid zijn iets terug te doen voor hun uitkering en ze gaan niet naar die twee projecten die voor ze zijn ontwikkeld dan komen ze in het maatregelencircuit."

Iets meer dan de helft van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoert heeft één van deze sancties in de praktijk toegepast. Het gaat in de meeste gevallen om kor-

ten van de uitkering; het stoppen van een uitkering of een uitkering weigeren, dit laatste komt een enkele keer voor. Enkele gemeenten hebben alleen waarschuwingen gegeven.

Figuur 3.4: Toegepaste sancties in het kader van de tegenprestatie

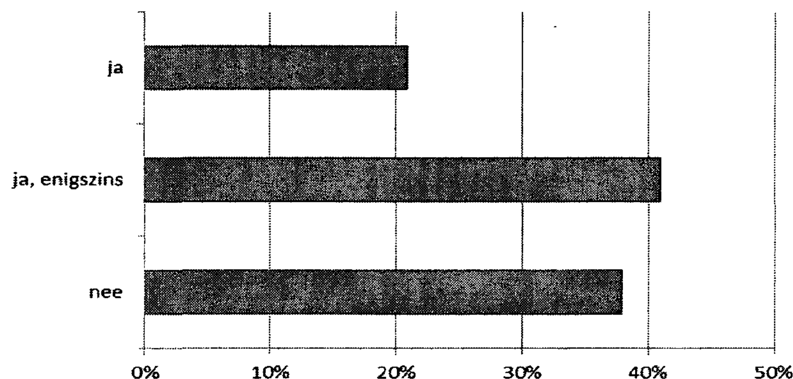

De meerderheid van gemeenten die de tegenprestatie uitvoert schat in dat de casemanagers bereid zijn om de klant sancties op te leggen, ook als dat de relatie met de klant schaadt

3.7 De verwachte effecten van de tegenprestatie

Op de vraag of gemeenten verwachten dat de tegenprestatie tot een cultuurverandering bij de gemeentelijke uitvoering zal leiden, hebben gemeenten divers geantwoord. Gemeenten betrekken de cultuurverandering nauwelijks op het aspect 'iets terug doen voor de uitkering' en dus op de wederkerigheid, maar leggen veel meer nadruk op het activerende karakter van de WWB. Meerdere gemeenten geven aan dat de cultuuromslag al veel eerder plaatsvond onder het motto 'iedereen telt mee'. Een paar gemeenten geven wel aan dat de omslag die de tegenprestatie met zich meebrengt zit in het versterken van het principe van wederkerigheid. Onder de casemanagers heeft de meerderheid niet de verwachting dat tegenprestatie tot een cultuurverandering zal leiden.

Figuur 3.5 Verwachten de beleidsmedewerkers cultuurverandering door de tegenprestatie

Gemeenten noemen als meerwaarde van de tegenprestatie voor de gemeente vooral de vergroting van de leefbaarheid binnen de gemeente doordat allerlei nuttige werkzaamheden worden gedaan en daarnaast de verbetering van de sociale samenhang tussen burgers. Voorts worden kostenbesparingen genoemd; door bijvoorbeeld de ontmoedigende werking van de tegenprestatie op instroom, omdat er minder participatietrajecten hoeven te worden ingekocht doordat er minder beroep op andere voorzieningen hoeft te worden gedaan en omdat de afstand tot de arbeidsmarkt van WWB'ers kleiner wordt.

"Mensen begrijpen waarom het van hen wordt gevraagd. Tegenprestatie vormt geen belemmering voor het re-integratieproces. Een positief effect is dat sommigen hun tegenprestatie voortzetten en de maatschappij een waardevolle vrijwilliger rijker is."

Gemeenten geven vooral aan dat de meerwaarde van de tegenprestatie voor de samenleving erin zit dat werkzaamheden worden verricht die anders niet gedaan zouden worden vanwege bezuinigingen. Verder noemen gemeenten het vergroten van het draagvlak voor de sociale zekerheid omdat WWB'ers van een andere kant gezien worden.

"Via de tegenprestatie verwerft of onderhoudt de klant de werknemersvaardigheden, voorkomt een "gat in het CV" en raakt niet in een sociaal isolement."

Bijna alle gemeenten zien als meerwaarde voor de klant dat de tegenprestatie de klant activeert, uit zijn isolement haalt, zijn (sociaal) netwerk uitbreidt en zijn gevoel van eigenwaarde en competenties kan vergroten. De notie 'iets terugdoen voor je uitkering' noemen slechts enkele gemeenten als meerwaarde voor de WWB'er.

4 De uitvoering van de tegenprestatie in de praktijk

4.1 Inleiding

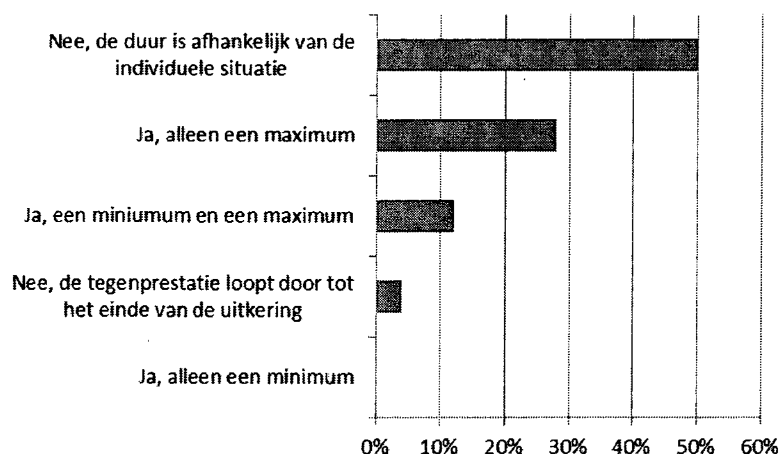
Waar de tegenprestatie concreet wordt uitgevoerd is deze vaak verbonden aan activiteiten die binnen de gemeente al bestonden. Dit kunnen activiteiten zijn in het kader van sociale activering en/of vrijwilligerswerk, maar ook is regelmatig een link gelegd naar het re-integratie- en participatiebeleid van de gemeente. In alle gevallen is de casemanager vanuit de gemeente de persoon die het contact met de klant en de organisaties waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd onderhoud.

4.2 Het aantal, de omvang en de duur van de tegenprestatie

De 78 gemeenten die met de tegenprestatie bezig zijn stellen in 2012 en in het eerste halfjaar van 2013 respectievelijk 3422 en 3222 tegenprestaties aan WWB'ers te hebben opgelegd. Bij gemeenten die een pilot hebben uitgevoerd gaat dit vaak om kleinere aantallen, terwijl gemeenten die aangeven de tegenprestatie voor hun hele bestand uit te voeren vaker grote aantallen tegenprestaties rapporteren.

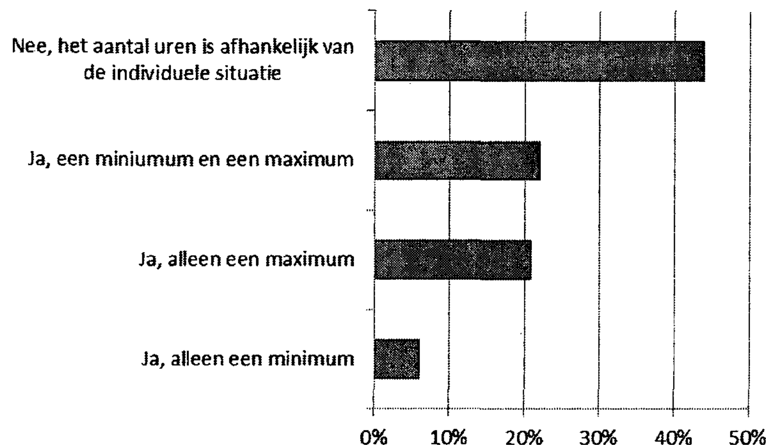
Bij ongeveer de helft van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren is de gemiddelde duur korter dan een half jaar. Bij iets minder dan de helft is de gemiddelde duur meer dan een half jaar.

Figuur 4.1: Is er een maximale of minimale duur gesteld voor de tegenprestatie?

Ongeveer de helft van de gemeenten die de tegenprestatie uitvoert heeft een maximum gesteld aan de duur van de tegenprestatie. Een aantal gemeenten geeft aan dat de duur afhankelijk is van de individuele situatie, of dat de tegenprestatie duurt tot het einde van de uitkering. De gemeenten waar de tegenprestatie langer dan een half jaar duurt zijn in meerderheid gemeenten die niet als primair doel hebben gesteld dat de WWB'er "iets terugdoet voor de uitkering" en dus vaker met de tegenprestatie participatiedoelen nastreven.

Figuur 4.2 Is er een maximaal of minimaal aantal uren gesteld voor de tegenprestatie?

In gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren besteedt de klant hier gemiddeld 16 uur per week aan. Maar de variatie in de gevraagde tijd is groot: in een aantal gemeenten ligt het gemiddelde rond de 4 uur, maar er zijn ook gemeenten die klanten minstens 24 uur aan de tegenprestatie laten besteden per week.

4.3 Het selecteren van WWB'ers voor de tegenprestatie

De meeste gemeenten onderscheiden geen specifieke doelgroepen van WWB'ers voor de tegenprestatie. Het leveren van een tegenprestatie geldt bij deze gemeenten voor iedereen, of voor iedereen die nieuw in de WWB instroomt. De keus bij een individuele WWB'er de tegenprestatie wel of niet op te leggen, ligt in de handen van de casemanager die rekening moet houden met de individuele situatie van de klant. Uitzonderingsgevallen die de tegenprestatie niet krijgen opgelegd, bestaan doorgaans uit WWB'ers die:

- in een re-integratie- of participatietraject zitten;
- bijna 65 jaar zijn;
- een zeer kleine afstand tot de arbeidsmarkt hebben of parttime werken;
- al vrijwilligerswerk verrichten of
- vrijgesteld zijn van arbeidsverplichtingen vanwege psychische of fysieke belemmeringen.

Andere gemeenten geven aan dat maatwerk het leidende principe is en dat als klanten kunnen en willen - ondanks belemmeringen of andere activiteiten -zij activiteiten mogen verrichten in het kader van de tegenprestatie, zolang dat de uitstroom naar werk niet belemmert. Van een verplichte tegenprestatie is bij deze klanten dan geen sprake. Bij twee gemeenten worden inactieve WWB'ers aangeschreven. Andere noties die een rol spelen bij het selecteren van cliënten zijn de match tussen de WWB'er en de activiteiten waarvoor de casemanager iemand zoekt en de mate waarin de WWB'er gemotiveerd is en 'zich positief opstelt'.

"Er is onderscheid gemaakt tussen klanten die dichtbij de arbeidsmarkt staan en klanten die een wat grotere afstand hebben. Bij de eerste groep wordt vooral ingezet op werken met behoud van uitkering, met het doel werkervaring op te doen en snel aan de slag te gaan. De tweede groep omvat mensen die dusdanige beperkingen hebben dat ze waarschijnlijk niet of nauwelijks iets kunnen. Maar er is ook een tussenliggende groep met een restcapaciteit. Dáár richt het instrument tegenprestatie zich vooral op."

Casemanagers selecteren vaak klanten die gemotiveerd zijn en die niet al een re-integratie- dan wel participatietraject volgen. De nadruk bij de selectie van individuele WWB'ers voor de tegenprestatie door de casemanager ligt op de onderkant van de participatieladder. Een enkele gemeente zet de tegenprestatie in als WWB'ers niet vrijwillig re-integreren of participeren.

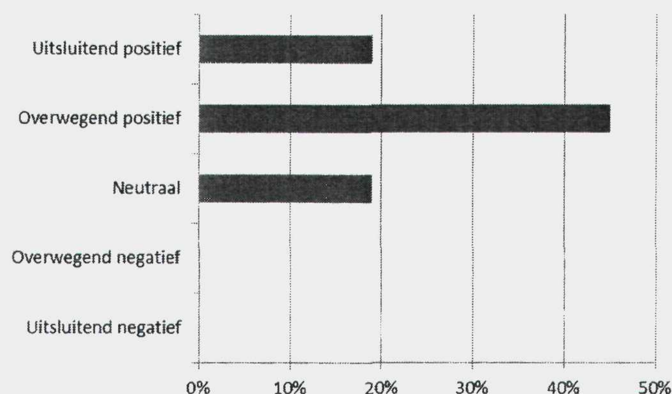
4.4 Klantcommunicatie over de tegenprestatie

De meeste casemanagers geven aan de WWB'er mondeling te informeren over zijn rechten en plichten bij de tegenprestatie. Doorgaans begrijpen klanten wat er van hun verwacht wordt en wat de tegenprestatie inhoudt. De voorlichting gebeurt in de vorm van gesprekken tussen de WWB'er en de casemanager en/of door middel van workshops bij aanvang van de uitkering. Meestal is er daarnaast sprake van een formele beschikking of van een trajectplan dat door de WWB'er wordt ondertekend. Één gemeente geeft aan WWB'ers niet te informeren; het leveren van een tegenprestatie is bij deze gemeente een vrije keuze.

"Er is een groepsintake re-integratie. Ze krijgen informatie over hoe de re-integratie en ondersteuning wordt vormgegeven. Daarbij komt ook meteen tegenprestatie aan de orde. Het streefmodel is dat zodra de uitkeringsaanvraag rond is, ook meteen tegenprestatie geleverd kan worden."

Over het algemeen geven casemanagers aan dat WWB'ers eerst geen zin hebben in de tegenprestatie, de kat uit de boom kijken of onwelwillend zijn. Als ze eenmaal zijn begonnen, verandert de houding vaak al snel naar overwegend positief: klanten zijn blij, gaan met plezier naar activiteiten. Het principe maatschappelijk nuttig bezig te zijn in ruil voor de uitkering wordt eenvoudig geaccepteerd bij de meeste uitkeringsgerechtigden.

Figuur 4.3: Hoe staan in uw waarneming klanten tegenover de tegenprestatie?

Tegelijkertijd zien de casemanagers ook WWB'ers die meer moeite hebben met de tegenprestatie en die, in het uiterste geval de tegenprestatie weigeren. Zo stelt één respondent:

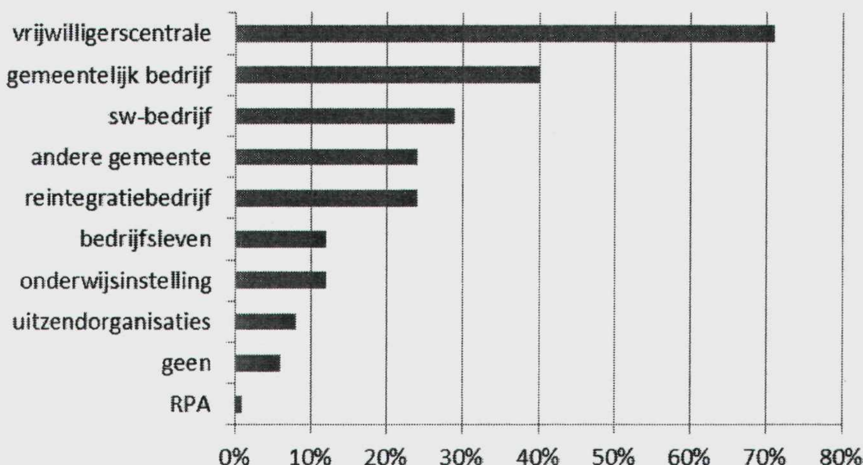
"Cliënten vinden vaak dat ze moeten werken terwijl ze er niets voor terugkrijgen."

De meeste gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren geven aan dat een WWB'er tegen het opleggen van een tegenprestatie bezwaar of beroep kan aantekenen. In enkele gemeenten kan de WWB'er alleen tegen de sanctie in bezwaar of beroep. Voor een enkele gemeente is dit verbonden aan het opleggen van de verplichting tot participatie en/of activering. Een minderheid van de gemeenten geeft aan dat er geen mogelijkheid is om tegen de tegenprestatie in bezwaar of beroep te gaan.

4.5 Het organiseren van de activiteiten in de tegenprestatie

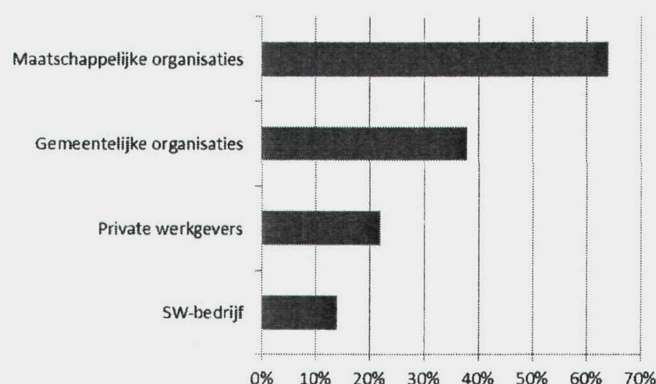
Activiteiten worden voornamelijk verkregen door contacten met welzijnsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Soms geven gemeenten aan dat vrijwilligerswerk zeer geschikt is om ook als tegenprestatie in te zetten, maar dat vrijwilligersorganisaties niet zitten te wachten op mensen die als gevolg van het verplichtende karakter ongemotiveerd zijn. Toch spelen vrijwilligerscentrales bij veel gemeenten een belangrijke rol. Enkele gemeenten organiseren zelf werkzaamheden.

Figuur 4.4: Met welke organisaties werkt de gemeente samen voor de tegenprestatie?

De activiteiten vinden voornamelijk plaats bij maatschappelijke organisaties zoals buurthuizen, bejaardentehuizen of sportvoorzieningen. Ook wordt een deel van de mensen ingezet bij gemeentelijke taken of bij een SW bedrijf. Dit behelst bijvoorbeeld werk in de groenvoorziening of onderhoud en reiniging van de openbare ruimte. Andere gemeenten kiezen voor een invulling waarin taken worden uitgevoerd in het kader van de maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld wandelen of boodschappen doen voor mensen die daartoe alleen niet in staat zijn.

Figuur 4.5: Waar voert de klant de tegenprestatie uit?

Tot slot behelzen de activiteiten bij sommige gemeenten werkzaamheden bij private organisaties al dan niet in het kader van werkervaringsplaatsen, re-integratietrajecten of stages.[2] Bij het vormgeven van activiteiten geven verschillende gemeenten aan het moeilijk te vinden activiteiten te organiseren die niet leiden tot verdringing van dan wel vrijwilligerswerk, dan wel betaalde arbeid.

4.6 Het kiezen van de activiteiten voor een klant

De tegenprestatie moet naar vermogen zijn. Dat wil zeggen dat de activiteiten moeten passen bij de mogelijkheden van de WWB'er. Gemeenten houden bij het opleggen van de tegenprestatie dan ook rekening met de persoonlijke omstandigheden van de WWB'er en meestal ook met een meer formele diagnose van de mogelijkheden en beperkingen. In alle gemeenten kijken de casemanagers naar de fysieke en psychische vermogens; in de meeste gemeenten houdt de casemanager ook rekening met praktische omstandigheden zoals reistijd, beschikbaarheid van kinderopvang; en het verlenen van mantelzorg. Één gemeente geeft aan zo nodig arbeidskundig onderzoek te laten verrichten. Een ander voorbeeld is een gemeente die in een 'talentcenter' laat onderzoeken welke activiteiten het beste passen bij de WWB'er.

"In een gesprek met de klant , bij nieuwe instroom kort na de aanvraag van een uitkering, wordt gevraagd wat hij aan tegenprestatie zou kunnen doen. Samen met de cliënt wordt gekeken wat verwacht hij van ons, wat mogen we van hem verwachten, wat zijn zijn beperkingen en wat zijn zijn mogelijkheden. Samenspraak is belangrijk. Kijken hoe ver je komt. Tegenprestatie is `daarbij één van de instrumenten."

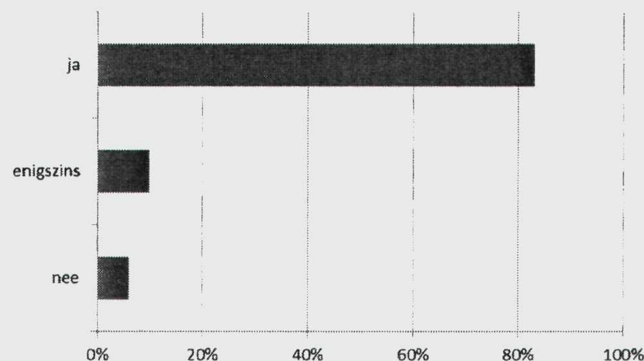
Sommige gemeenten vragen de klant zelf te zoeken naar maatschappelijk nuttige activiteiten. De WWB'er raadpleegt dan zelf de vacaturebank van de vrijwilligerscentrale. De klant krijgt eerst de gelegenheid zelf activiteiten te zoeken die als tegenprestatie kunnen worden uitgevoerd. Lukt dat niet dan heeft de gemeente werkzaamheden achter de hand die de klant moet uitvoeren.

[2] Bijlage 4 geeft een uitgebreide, maar niet uitputtende lijst activiteiten die gemeente in het kader van de tegenprestatie kunnen gebruiken

"De klant wordt gevraagd zelf met een voorstel te komen om een maatschappelijk nuttige activiteit te vinden. Als het de klant niet lukt om iets te vinden, dan wordt 'gedreigd' met de bakfiets. Het project Bakfiets, iemand die bij de voordeur een aanvraag indient, die wordt aan de achterkant op de bakfiets gezet om zwerfvuil te verwijderen. Eigenlijk is dat tegenprestatie. Je doet iets voor de samenleving in ruil voor je uitkering."

De meeste gemeenten geven aan dat de klant invloed heeft op de keuze van de activiteiten. Gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren met als primair doel dat de WWB'er iets terugdoet voor de uitkering geven unaniem aan dat de WWB'er invloed heeft op de keuze van de activiteiten. Onder de totale groep gemeenten is dit iets meer dan 80 procent. Bij gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren met activering als primair doel is dit niet het geval. Daarvan geeft bijna de helft aan dat de WWB'er hier beperkt of geen invloed heeft.

Figuur 4.6: Heeft de klant invloed op de keuze van activiteiten?

Bij gemeenten die de tegenprestatie uitvoeren met ontmoediging en instroombeperking als één van de doelen van het instrument gelden is het beeld genuanceerder. Onder gemeenten waarbij dit het geval is geeft bijna de helft aan dat de WWB'er 'enigszins' invloed op heeft op de keuze van de activiteiten of hier geen invloed op heeft.

4.7 Het begeleiden van WWB'ers tijdens de tegenprestatie

De hoofdmoot van de gemeenten geeft aan dat de begeleiding van de WWB'er die een tegenprestatie uitvoert plaatsvindt op de plek waar de WWB'er de activiteiten verricht, of via de vrijwilligerscentrale of welzijnsorganisatie die mensen plaatst. Één respondent geeft aan dat de consulenten van de gemeente het grootste deel van de begeleiding doen.

"Begeleiding is cruciaal om verder te komen."

"Als je ze zo maar stuurt zijn ze niet gemotiveerd. Dan moet je eerst aan de motivatie werken. Het werkt niet zonder begeleiding."

Als de begeleiding niet bij de gemeente zelf plaatsvindt, is er meestal wel terugkoppeling over de gang van zaken bij de activiteiten aan de gemeente. Deze terugkoppeling gaat bijvoorbeeld over verzuim, aanwezigheid of eventuele problemen op de werkvloer, bijvoorbeeld aan de hand van voortgangsrapportages. Ook kan het contact periodieke evaluaties tussen WWB'er en consulent betreffen. Een enkele keer

geeft de casemanager aan dat de consulent de regie heeft en de vinger aan de pols houdt.

Bijlage 1 Methodologische verantwoording

Vraagstelling
Het doel van het onderzoek door de Inspectie is inzicht te bieden in het gemeentelijk beleid en de uitvoering van de wet- en regelgeving rondom de tegenprestatie, waarbij de volgende vraagstelling dient te worden beantwoord.

Hoe wordt de tegenprestatie door gemeenten vormgegeven in beleid en uitvoering?

Deze hoofdvraag is vertaald in de volgende deelvragen:

Beleid
1. Welke gemeenten hebben beleid t.a.v. de tegenprestatie?
2. Welke keuzes zijn in het beleid gemaakt ten aanzien van de activiteiten, de duur en de omvang van de tegenprestatie?
3. Op welke manier wordt in het beleid geborgd dat binnen de tegenprestatie maatwerk tot stand komt in relatie tot het vermogen (fysiek, psychisch en praktisch) van de klant een tegenprestatie te leveren?
4. Van welke klanten wordt een tegenprestatie gevraagd? En van welke klanten niet?
5. Hoe verhoudt de uitvoering van de tegenprestatie zich tot andere vormen van additionele arbeid (zoals werken met behoud van uitkering, WSW, etc.) In aantallen?

De activiteiten van de casemanager
6. Hoe kiest de casemanager bij welke klanten hij een tegenprestatie oplegt? En hoe verhoudt zich dat tot het inzetten van arbeidsmarktinstrumenten?
7. In hoeverre maken casemanagers onderscheid tussen de tegenprestatie en andere vormen van additionele arbeid?
8. Wat voor activiteiten behelst de tegenprestatie en hoe kiest de casemanager deze?
9. Hoe brengt de casemanager de klant op de hoogte van de rechten en plichten die verbonden zijn aan de tegenprestatie?
10. Hoe worden de eisen aan klanten met betrekking tot de tegenprestatie gehandhaafd?
11. Wat is de indruk van de casemanagers met betrekking tot de effecten van de tegenprestatie op de klant en het maatschappelijk nut van het instrument?

De positie van de klant
12. Hebben klanten zelf invloed op de invulling van de tegenprestatie
13. Bestaat de mogelijkheid in bezwaar te gaan tegen het opleggen van een tegenprestatie? Wat is de juridische positie hierbij, dwz: wat zegt de wet- en regelgeving hierover?
14. Is voor klanten helder waarom zij een tegenprestatie moeten doen en wat hun rechten en plichten daarbij zijn?

Selectie van gemeenten
Om vast te stellen of gemeenten invulling hebben gegeven aan de tegenprestatie is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. De gebruikte bronnen zijn:
- een in 2012 gehouden verkenning door Divosa

- voorlopige (niet gevalideerde) statistische gegevens van het CBS over de periode januari tot en met mei 2013,
- websites van gemeenten en andere bronnen waaruit blijkt dat bij een gemeente mogelijk sprake is of was van tegenprestatie

Daarnaast is zoveel mogelijk in ieder gesprek met medewerkers van de gemeente de vraag gesteld of zij andere gemeenten kennen die de tegenprestatie uitvoeren. Op basis van de verschillende bronnen zijn de in bijlage 3 genoemde 103 gemeentelijke uitvoeringsorganisaties, waaronder 17 samenwerkingsverbanden tussen gemeenten (ISD'en) benaderd die voor in totaliteit 148 gemeenten de uitvoering van de WWB verzorgen telefonisch benaderd. Daarbij is de vraag gesteld of qua beleid en/of uitvoering invulling is gegeven aan de tegenprestatie. Gemeenten die hebben aangegeven een dergelijk instrument van tegenprestatie (nog) niet te kennen zijn niet in het onderzoek betrokken.

Uitvoering van de interviews
De belronde met gemeenten heeft geleid tot het afnemen van 54 interviews met medewerkers over de invulling van het beleid t.a.v. tegenprestatie en tot 32 met casemanagers over de uitvoering binnen de gemeenten.

Binnen de gemeenten richtte het onderzoek zich op het door de gemeente vastgestelde beleid met betrekking tot de tegenprestatie en de ervaringen van de casemanagers die het beleid op de werkvloer gestalte geven.

Voor de beantwoording van de hoofdvraag en de deelvragen is gewerkt met gestructureerde interviews. Dit houdt in dat op basis van de vraagstelling van het onderzoek vragenlijsten voor beleid en uitvoering zijn ontwikkeld met waar mogelijk gesloten vragen. Waar een voorcodering van de antwoorden niet mogelijk is, is gekozen voor open vragen.

De vragen aan de beleidsmedewerker waren gericht op doel en opzet van de tegenprestatie binnen de gemeente en de vastlegging daarvan in beleid door middel van bijvoorbeeld uitvoeringsinstructies. Binnen de gemeenten richtte het onderzoek zich op het door de gemeente vastgestelde beleid met betrekking tot de tegenprestatie (deelvragen 1 t/m 5) en de ervaringen van de casemanagers die het beleid op de werkvloer gestalte geven (deelvragen 6 t/m 14).

Vragen aan de casemanager zijn gesteld op het niveau van de concrete toepassing van het instrument. De positie van de klant is benaderd vanuit het perspectief van de casemanager. Een directe meting onder klanten paste niet binnen de planning van het onderzoek. De conceptverslaglegging van de gehouden interviews is teruggelegd bij de respondenten. Ontvangen reacties hierop zijn verwerkt.

Analyse en rapportage
Door de hiervoor beschreven aanpak is het mogelijk een beschrijving te geven van zowel het beleidskader van gemeenten, als van de uitvoering van dat kader. De interviews bestonden waar mogelijk uit gestructureerde vragen waarbij de respondent werd gevraagd een antwoordcategorie te kiezen. Waar het voorcoderen van antwoorden niet mogelijk, of niet wenselijk was zijn open vragen gesteld.

Tijdens de analysefase is op basis van de gestructureerde vragen een analysebestand gemaakt dat met behulp van SPSS is geanalyseerd. De antwoorden op de open vragen zijn kwalitatief geanalyseerd. In de rapportage is de kwalitatieve informatie gebruikt naast de kwantitatieve analyse om zo tot een zo volledig mogelijk beeld te komen.

Aard van de uitspraken
Omdat vooralsnog betrouwbare landelijke informatie over het uitvoeren van de tegenprestatie ontbreekt, was het niet mogelijk een aselecte steekproef uit deze gemeenten te trekken. Statistische representativiteit van de onderzoeksuitspraken is daarom niet mogelijk. Daarom heeft de Inspectie geprobeerd alle gemeenten waar de tegenprestatie wordt uitgevoerd in het onderzoek te betrekken. Omdat niet alle Nederlandse gemeenten gebeld konden worden is evenwel niet te garanderen dat onder de rest van de gemeenten de tegenprestatie niet wordt uitgevoerd. De uitspraken in het onderzoek richten zich daarom op de onderzochte populatie van 148 gemeenten.

Bijlage 2 Overzicht van gemeenten en samenwerkingsverbanden die telefonisch zijn benaderd

Samenwerkingsverbanden

Uitvoerende instantie	*Uitvoering WWB voor gemeente*
Groningen	Groningen, Ten Boer
ISD HBEL	Huizen, Blaricum, Laren, Eemnes
Orionis	Vlissingen, Middelburg, Veere,
K5	Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist
ISD Kompas	Simpelveld, Voerendaal, Nuth
ISD Optimisd	St. Michielsgestel, Bernheeze, Schijndel, Veghel
ISD Steenwijkerland en Westerveld	Steenwijkerland, Westerveld
RSD & Kredietbank Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Gorinchem, Zederik, Giessenlanden, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Lingewaal, Molenwaard
SD Bommelerwaard	Maasdriel, Zaltbommel
ISD De Walden	Tijtsjerksteradiel, Achtkarspelen
Woerden	Woerden, Oudewater, Montfoort
Waterland	Waterland, Landsmeer
Apeldoorn	Apeldoorn, Brummen
ISD Cuijk	Cuyk, Grave, Mill, St. Hubert
ISD Bollenstreek	Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Teylingen
Pentasz Mergelland	Eijsden, Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen, Valkenburg, Vaals
Helmond	Laarbeek, Geldrop, Asten, Deurne, Helmond

TOTAAL: 17 samenwerkingsverbanden **62 gemeenten**

Gemeenten

Almere	Gilze-Rijen	Opsterland
Amersfoort	Gouda	Oss
Amstelveen	Groesbeek	Oude IJsselstreek
Amsterdam	Halderberge	Ouder-Amstel
Apeldoorn	Heerde	Peel en Maas
Barendrecht	Hellendoorn	Pijnacker-Nootdorp
Barneveld	Hengelo	Rotterdam
Bergen (L)	's-Hertogenbosch	Rucphen
Bodegraven-Reeuwijk	Hilversum	Schiedam
Boxmeer	Hoogezand-Sappemeer	Spijkenisse
Boxtel	Hoorn	Stadskanaal
Borne	Houten	Tiel
Breda	Kapelle	Tilburg
Castricum	Katwijk	Twenterand
Coevorden	Kerkrade	Ubbergen
Culemborg	Landsmeer	Urk
Den Haag	Leeuwarden	Utrecht

Den Helder
Deventer
Dinkelland
Doesburg
Dongen
Druten
Ede
Eindhoven
Emmen
Enschede
Geertruidenberg
Gennep

Leidschendam-Voorburg
Lingewaard
Maassluis
Maastricht
Menterwolde
Montferland
Mook en Middelaar
Neder-Betuwe
Neerijnen
Nieuwegein
Noardwest Fryslan
Oosterhout

Venray
Vlagtwedde
Voorschoten
Waterland
Weert
West Maas en Waal
Westerveld
Zaanstad
Zoetermeer
Zuidplas
Zwolle

86 gemeenten

Bijlage 3 Voorbeelden van werkzaamheden in het kader van tegenprestatie naar vermogen 3

- werkzaamheden bij een openluchtmuseum
- koffie/thee schenken in een verpleegtehuis, buurthuis of een bejaardentehuis
- sneeuwschuiven (bijvoorbeeld bij een bejaardentehuis)
- meelopen met de dierenambulance
- afval langs wegen en in wijken verwijderen
- bospaden schoonhouden
- verkeersborden reinigen / schoonmaken
- opknappen, schoonmaken, onderhouden van speeltuinen of gemeentelijke terreinen
- taalmaatje voor nieuwkomers
- beheerder van een parkeer-plaats of fietsenstalling (bijv. bij een station)
- vervoer via kerken of ouderenorganisaties
- warme maaltijden bereiden en leveren
- de was doen
- strijken
- tijdelijke werkzaamheden rond een wijkcentrum
- helpen bij het oversteken van kinderen (scholen)
- werkzaamheden in theaters
- praten met nabestaanden
- inzet bij (sport)evenementen
- daklozen die wekelijks mensen rond leiden door de stad
- gehandicapten begeleiden bij het zwemmen
- voorlezen op scholen
- moestuin aanleggen met leerlingen uit groep 5 of 6 basisschool
- additionele werkzaamheden bij het Leger of Leger des Heils
- schoonhouden van parker-plaatsen bij het ziekenhuis
- boeken uitleen bij ziekenhuizen en verpleegtehuizen (met karretjes)
- maneges schoon en netjes houden
- een functie vervullen in bijvoorbeeld een cliëntenraad
- deelname aan een hulpver-leningstraject bij persoonlijke of psychische problemen
- werkzaamheden in bibliotheken
- bezoek aan eenzame ouderen
- werkzaamheden in bejaarden-tehuizen en buurthuizen
- boodschappen halen voor Wmo-cliënten/ hulpbehoe-venden/ouderen
- inzet in de groenvoorziening waar de gemeente de handen vanaf heeft getrokken
- tuinonderhoud
- openbare groenperken schoonhouden
- administratie op orde brengen
- conciërgeachtige werkzaamheden
- mobiel beperkte inwoners helpen
- klus- en verhuisteams oprichten
- opzetten en geven cursussen
- zorgtaken zoals huiskamer-diensten, activiteitenbegeleiding
- helpen bij festivals
- ondersteunend werkstages bij (maatschappelijke) organisaties: administratief, creatief,verzorging
- ramen zemen
- wandelen en koffiedrinken met groepen bewoners
- lunch verzorgen op basisscholen
- werkzaamheden in dierenasiels

[3] De omschrijvingen zijn afkomstig uit een bijlage bij de afstudeeropdracht 'Tegenprestatie naar vermogen; het wederkerigheidsprincipe: een onderzoek naar implementatie van de verplichte tegenprestatie naar vermogen binnen de gemeente Hengelo, mei 2013, auteur D. van Dijk' **of genoemd tijdens de interviews**.

- receptionist of ontvangst-dame/heer
- beheer kantines sportverenigingen
- wijkschouwen
- zwemvierdaagse, wijkfeesten, buurt BBQ, straat opknappen, opzetten buitenspeeldag, spelletjesmiddagen, politiekcafé
- buurtpreventie
- buurtvaders
- meldpunt voor veiligheid in de wijk (signalering)
- assistent beheerder buurthuizen
- klussenteam in de wijk
- ondersteunen bij wijkactiviteiten (halen/brengen)
- organiseren activiteiten voor kinderen (in de wijk of stad)
- simpele schoonmaakwerk-zaamheden in de eigen wijk
- theekringen
- verkiezing organiseren (weerman/vrouw van de wijk)
- multicultureel sportevenement met gehandicapten
- ontmoeting in de wijk met aandacht voor verschillende geloofsovertuigingen
- sportclinics in de wijken opzetten
- organiseren wandelingen/ sport-cursussen
- hulp bij OV reizen
- bootonderhoud
- computermaatje
- energiecoaches
- formulierenbrigade
- medewerker in ruilwinkel, wereldwinkel
- websitebeheerder
- speelgoed schoonmaken en voorlezen bij kinderdagverblijf
- tekenwerkzaamheden architect
- werkzaamheden op zorg-boerderij
- werknemersvaardigheden opdoen in niet commercieel bedrijf
- oppasdienst
- huiswerkbegeleiding
- mantelzorg/ mantelzorg-ondersteuning
- in de zorg helpen
- helpen in de moskee
- recyclingbedrijf
- weidevogels tellen
- suppoost avondvierdaagse
- beweeg en dieetprogramma
- mailings voor gemeente verzorgen, nieuwsbrieven rondbrengen
- rolstoelbrigade
- fietsles geven
- klaar-overs
- werkervaring op doen via club van 1000
- helpen bij scouting
- enquêteur minimabeleid
- beheren fietsenstalling
- hulp in heemkundetuin
- bijspringen op schapenhouderij
- helpen bij landelijke horeca keten
- afvalkalenders inpakken voor gemeente
- kledingreparatie
- inpakwerk
- helpen op metaalafdeling
- hand en spandiensten op school

Publicaties van de Inspectie SZW, directie werk en inkomen

2013

R13/01	De Sociale Verzekeringsbank; Veranderprogramma SVB Tien
R13/02	De invloed van ontheffingen op de arbeidsparticipatie van WWB'ers
R13/03	Regierol gemeenten bij regionaal arbeidsmarktbeleid
R13/04	Over signaal, sanctie en incasso
R13/05	Dienstverlening aan oudere (45+) bijstandsgerechtigden
R13/06	Van schoolgaand kind tot zelfstandig jongere Actief op weg naar werk
R13/07	Verordeningsplicht gemeenten maatschappelijke participatie kinderen
R13/08	De burger bediend in 2013
R13/09	Voor wat hoort wat; Een beschrijving van de uitvoering van de tegenprestatie naar vermogen door gemeenten

De Inspectie SZW maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inspectie SZW
Postbus 820 | 3500 AV Utrecht
Telefoon 0800 5151 (gratis)
www.inspectieszw.nl.

Fotografie
Marc Blommaert

September 2013

vijfkeerblauw.nl | sss-620026